

**TA'LIM MUASSASALARIDA O'QUVCHILARNI KASBGA YO'NALTIRISH
VA TARBIYALASHNING NAZARIY ASOSLARI****Qurnov Pardatursun****Maxamov Xo'jaaxmad***Shahrisabz davlat pedagogika instituti**Ijtimoiy fanlar fakulteti Texnologik ta'lim yo'nalishi**3-kurs talabasi Axatov Ikromxon Iskandar o'g'li*

ANNOTATSIYA. Ushbu ilmiy maqolada ta'lim muassasalarida o'quvchilarni kasbga yo'naltirish va tarbiyalashning nazariy asoslari ko'rib chiqilgan. Maqolada kasbga yo'naltirish va kasbiy tarbiyaning pedagogik-psixologik jihatlarini, ularning asosiy tamoyillari, shakllari, metodlari hamda usullari tahlil qilingan. Zamonaviy ta'lim tizimida o'quvchilarni kasbga yo'naltirish jarayonining ilmiy va amaliy ahamiyati ochib berilgan. Shuningdek, maqolada milliy va xorijiy tajribalar asosida o'quvchilarni kasbga yo'naltirish va tarbiyalashning samarali strategiyalari muhokama qilingan. Oliy ta'lim muassasalari va maktab, litsey va kollejlarda o'rtasidagi integratsiya masalalari ham yoritilgan.

KALIT SO'ZLAR: kasbga yo'naltirish, kasbiy tarbiya, kasb tanlash, kasbiy o'zini anglash, kasbiy identifikatsiya, kasbiy motivatsiya, kasb-hunarga yo'naltirish tamoyillari.

KIRISH. Zamonaviy jamiyatda kasb tanlash har bir shaxs hayotidagi muhim qarorlardan biri hisoblanadi. To'g'ri tanlangan kasb nafaqat shaxsning o'z imkoniyatlarini to'liq ro'yobga chiqarishi, balki jamiyat taraqqiyotiga ham katta hissa qo'shadi. Shu munosabat bilan, ta'lim muassasalarida o'quvchilarni kasbga yo'naltirish va tarbiyalash ishlari zamonaviy pedagogikaning muhim yo'nalishlaridan biriga aylangan.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 6-sentabrdagi PF-5812-son Farmoni bilan tasdiqlangan "O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi"da ham yoshlarni kasb-hunarga yo'naltirish tizimini tubdan takomillashtirish masalasi ustuvor vazifalardan biri sifatida belgilangan. Shuningdek, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasida ham yoshlarni kasbga yo'naltirish va ularning bandligini ta'minlash masalalariga alohida e'tibor qaratilgan.

ASOSIQ QISM. Kasbga yo'naltirish va kasbiy tarbiya – o'quvchilar shaxsiga yo'naltirilgan pedagogik faoliyat bo'lib, uning maqsadi o'quvchilarda kasbiy o'zini anglash, kasbiy identifikatsiya va kasbiy motivatsiyani shakllantirish hamda rivojlantirishdan iborat. Ushbu jarayon zamonaviy ta'lim tizimining muhim tarkibiy

qismi bo'lib, u o'quvchilarning kelajakda muvaffaqiyatli kasbiy faoliyat uchun zarur bo'lgan bilim, ko'nikma va kompetensiyalarni egallashiga yo'naltirilgan.

1. Kasbga yo'naltirish va kasbiy tarbiyaning nazariy-metodologik asoslari.

1.1. *Kasbga yo'naltirish va kasbiy tarbiyaning tarixiy taraqqiyoti.* Kasbga yo'naltirish va kasbiy tarbiya g'oyalari pedagogika tarixida chuqur ildizlarga ega. Buyuk mutafakkirlar va pedagoglar o'z asarlarida yoshlarni kasbga yo'naltirish va kasbiy tarbiyalash masalalariga alohida e'tibor qaratganlar.

O'rta asrlarda Sharq mutafakkirlari Abu Nasr Forobiy, Abu Rayhon Beruniy, Abu Ali ibn Sino, Yusuf Xos Hojib, Kaykovus, Ahmad Yugnakiy, Najmiddin Kubro, Amir Temur, Nizomulmuluk, Alisher Navoiy va boshqalar o'z asarlarida ta'lim-tarbiya va kasb-hunar o'rgatish masalalariga alohida to'xtalib o'tganlar. Masalan, Abu Ali ibn Sino o'z asarlarida bolalarni yoshligidan kasbga o'rgatish, ularning individual qobiliyatlarini hisobga olish zarurligi haqida yozgan. Alisher Navoiy esa o'z asarlarida kasb-hunar egallashning jamiyat va shaxs hayotidagi ahamiyatini ko'rsatib bergan.

Zamonaviy kasbga yo'naltirish nazariyasining shakllanishiga rus olimlari S.L. Rubinshteyn, A.N. Leontev, L.S. Vigotskiy, B.G. Anan'ev, E.A. Klimov, N.S. Pryajnikov va boshqalar katta hissa qo'shganlar. Ularning ishlarida kasbiy o'zini anglash, kasbiy identifikatsiya, kasbiy motivatsiya kabi tushunchalar ishlab chiqilgan va asoslab berilgan.

O'zbekistonda kasbga yo'naltirish va kasbiy tarbiya masalalari M. Ochilov, O'. Tolipov, R. Mavlonova, N. Boymurodov, Z. Ismoilova, Q. Abdullayeva, Z. To'xtayeva va boshqa olimlarning ishlarida o'z aksini topgan.

1.2. *Kasbga yo'naltirish va kasbiy tarbiyaning pedagogik-psixologik asoslari.* Kasbga yo'naltirish va kasbiy tarbiyaning pedagogik-psixologik asoslari quyidagilardan iborat:

1. *Shaxsga yo'naltirilgan yondashuv* – o'quvchilarning individual xususiyatlari, qiziqishlari, qobiliyatlari va ehtiyojlarini hisobga olish. Bu yondashuv o'quvchilarning o'ziga xos xususiyatlarini e'tiborga olgan holda kasbga yo'naltirish va kasbiy tarbiya ishlarini tashkil etishni nazarda tutadi.

2. *Faoliyatli yondashuv* – o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlash orqali kasbiy kompetensiyalarni shakllantirish. Bu yondashuv o'quvchilarning turli kasbiy faoliyat turlarida amaliy ishtirokini ta'minlash orqali kasbiy ko'nikma va malakalarni shakllantirishga asoslanadi.

3. *Tizimli yondashuv* – kasbga yo'naltirish va kasbiy tarbiya jarayonini yaxlit tizim sifatida ko'rib chiqish. Bu yondashuv kasbga yo'naltirish va kasbiy tarbiya ishlarini tizimli ravishda, barcha tarkibiy qismlarning o'zaro bog'liqligini hisobga olgan holda tashkil etishni nazarda tutadi.

4. *Kompetensiyaviy yondashuv* – o'quvchilarda zamonaviy mehnat bozorida talab qilinadigan kasbiy kompetensiyalarni shakllantirish. Bu yondashuv

o'quvchilarning nafaqat bilim va ko'nikmalarini, balki ularni amaliy faoliyatda qo'llash qobiliyatini ham rivojlantirishga yo'naltirilgan.

5. *Differensial-diaagnostik yondashuv* – o'quvchilarning individual xususiyatlarini diagnostika qilish va shu asosda ularni kasbga yo'naltirish. Bu yondashuv E.A. Klimov tomonidan ishlab chiqilgan bo'lib, u shaxsning psixofiziologik xususiyatlari va kasbiy faoliyat turi o'rtasidagi mos kelishini aniqlashga asoslanadi.

6. *Rivojlantiruvchi yondashuv* – o'quvchilarning kasbiy o'zini anglash va kasbiy identifikatsiyasini rivojlantirish. Bu yondashuv o'quvchilarning o'z kasbiy kelajagini mustaqil rejalashtirish va amalga oshirish qobiliyatini rivojlantirishga yo'naltirilgan.

1.3. *Kasbga yo'naltirish va kasbiy tarbiyaning asosiy tamoyillari*. Kasbga yo'naltirish va kasbiy tarbiya jarayonida quyidagi asosiy tamoyillarga amal qilish maqsadga muvofiq:

1. *Insonparvarlik tamoyili* – o'quvchi shaxsiga hurmat, uning huquqlari va erkinliklarini ta'minlash, uning manfaatlarini ustuvor qo'yish. Bu tamoyil o'quvchilarning o'z kasbiy kelajagini erkin tanlash huquqini ta'minlashni nazarda tutadi.

2. *Individuallik tamoyili* – har bir o'quvchining individual xususiyatlarini hisobga olish. Bu tamoyil o'quvchilarning individual qiziqishlari, qobiliyatlari va ehtiyojlariga mos ravishda kasbga yo'naltirish va kasbiy tarbiya ishlarini tashkil etishni nazarda tutadi.

3. *Tizimlilik va davomiylik tamoyili* – kasbga yo'naltirish va kasbiy tarbiya ishlarini tizimli va uzluksiz ravishda amalga oshirish. Bu tamoyil kasbga yo'naltirish va kasbiy tarbiya ishlarini bosqichma-bosqich, uzviy ketma-ketlikda tashkil etishni nazarda tutadi.

4. *Integratsiya tamoyili* – kasbga yo'naltirish va kasbiy tarbiya jarayonini ta'lim-tarbiyaning boshqa yo'nalishlari bilan integratsiyalash. Bu tamoyil kasbga yo'naltirish va kasbiy tarbiya ishlarini o'quv jarayoni, sinfdan tashqari ishlar, oila tarbiyasi va boshqa tarbiyaviy ishlar bilan bog'liq holda tashkil etishni nazarda tutadi.

5. *Hamkorlik tamoyili* – ta'lim muassasasi, oila, jamoat tashkilotlari, mehnat jamoalari va boshqa ijtimoiy institutlar o'rtasida hamkorlikni ta'minlash. Bu tamoyil kasbga yo'naltirish va kasbiy tarbiya ishlarini barcha manfaatdor tomonlarning hamkorligida tashkil etishni nazarda tutadi.

6. *Amaliyot bilan bog'liqlik tamoyili* – kasbga yo'naltirish va kasbiy tarbiya jarayonini real mehnat sharoitlari bilan bog'lash. Bu tamoyil o'quvchilarni amaliy faoliyat orqali turli kasblar bilan tanishtirish, ularning kasbiy ko'nikmalarini rivojlantirishni nazarda tutadi.

7. *Ertaroq boshlash tamoyili* – kasbga yo'naltirish va kasbiy tarbiya ishlarini ilk yoshdan boshlash. Bu tamoyil o'quvchilarning kasbiy o'zini anglash va kasbiy identifikatsiyasini bosqichma-bosqich rivojlantirishni nazarda tutadi.

8. *Kelajakka yo'nalganlik tamoyili* – kasbga yo'naltirish va kasbiy tarbiya jarayonida mehnat bozorining kelajakdagi ehtiyojlarini hisobga olish. Bu tamoyil o'quvchilarni kelajakda talab qilinadigan kasblar bilan tanishtirish, ularning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishni nazarda tutadi.

2. Ta'lim muassasalarida o'quvchilarni kasbga yo'naltirish tizimi

2.1. *Kasbga yo'naltirish tizimining asosiy komponentlari.* Ta'lim muassasalarida o'quvchilarni kasbga yo'naltirish tizimi quyidagi asosiy komponentlarni o'z ichiga oladi:

1. *Kasbiy ma'lumot* – o'quvchilarni kasblar, ularning mazmuni, mehnat sharoitlari, kasbiy tayyorgarlik yo'llari, mehnat bozori holati va istiqbollari haqida axborot bilan ta'minlash. Bu komponent o'quvchilarda kasblar haqida to'liq va aniq tasavvurlarni shakllantirishga yo'naltirilgan.

2. *Kasbiy diagnostika* – o'quvchilarning individual xususiyatlari, qiziqishlari, qobiliyatlari va kasbiy yo'nalganligini o'rganish. Bu komponent o'quvchilarning kasbiy yo'nalganligini aniqlash, ularning kasbiy qiziqishlari va qobiliyatlarini tashxis qilishga yo'naltirilgan.

3. *Kasbiy maslahat* – o'quvchilarga kasbiy o'zini anglash, kasb tanlash va kasbiy rejalashtirish masalalarida maslahat berish. Bu komponent o'quvchilarga kasb tanlashda yo'l-yo'riq ko'rsatish, ularning kasbiy rejalarini shakllantirish va amalga oshirishga yordam berishga yo'naltirilgan.

4. *Kasbiy tanlash* – o'quvchilarning ma'lum kasbga moyilligi va yaroqliligini aniqlash. Bu komponent o'quvchilarning individual xususiyatlarini ma'lum kasbning talablari bilan taqqoslash, ularning kasbiy yaroqliligini baholashga yo'naltirilgan.

5. *Kasbiy moslashuv* – o'quvchilarni tanlangan kasbga moslashtirishga ko'maklashish. Bu komponent o'quvchilarni kasbiy faoliyatga tayyorlash, ularning kasbiy ko'nikma va malakalarini shakllantirish, kasbiy identifikatsiyasini rivojlantirishga yo'naltirilgan.

2.2. *Kasbga yo'naltirish faoliyatining shakllari va metodlari.* Ta'lim muassasalarida o'quvchilarni kasbga yo'naltirish faoliyatining quyidagi shakllari qo'llaniladi:

1. Individual shakllar – individual suhbatlar, individual diagnostika, individual maslahatlar. Bu shakl har bir o'quvchining individual xususiyatlarini hisobga olgan holda kasbga yo'naltirish ishlarini tashkil etishni nazarda tutadi.

2. Guruhiy shakllar – guruhiy treninglar, guruhiy maslahatlar, guruhiy diagnostika. Bu shakl o'quvchilarning o'zaro tajriba almashishi, birgalikda kasbiy muammolarni hal qilishini nazarda tutadi.

3. Ommaviy shakllar – kasbga yo'naltirish tadbirlari, kasbiy bayramlar, ekskursiyalar, uchrashuvlar. Bu shakl keng auditoriyani qamrab olish, o'quvchilarni kasblar bilan tanishtirish, ularning kasbiy qiziqishlarini rivojlantirishni nazarda tutadi.

Kasbga yo'naltirish faoliyatida quyidagi metodlar keng qo'llaniladi:

1. *Axborot metodlari* – ma'ruzalar, suhbatlar, kasbiy axborot materiallari bilan tanishish. Bu metodlar o'quvchilarni kasblar, mehnat bozori, kasbiy tayyorgarlik yo'llari haqida ma'lumot bilan ta'minlashga yo'naltirilgan.

2. *Diagnostic metodlar* – testlar, so'rovnomalar, kuzatish, suhbat. Bu metodlar o'quvchilarning kasbiy yo'nalganligini, ularning kasbiy qiziqishlari va qobiliyatlarini aniqlashga yo'naltirilgan.

3. *Faol metodlar* – treninglar, o'yinlar, muammoli vaziyatlarni tahlil qilish, loyihalar, kasbiy sinov. Bu metodlar o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlash, ularning kasbiy ko'nikmalarini shakllantirish, kasbiy identifikatsiyasini rivojlantirishga yo'naltirilgan.

4. *Maslahat metodlari* – individual va guruhiiy maslahatlar, kasbiy yo'naltirish suhbatlari. Bu metodlar o'quvchilarga kasb tanlashda yo'l-yo'riq ko'rsatish, ularning kasbiy rejalarni shakllantirish va amalga oshirishga yordam berishga yo'naltirilgan.

2.3. Kasbga yo'naltirish ishlarining bosqichlari. Ta'lim muassasalarida o'quvchilarni kasbga yo'naltirish ishlari quyidagi bosqichlarda amalga oshiriladi:

1. *Propedavtik bosqich (boshlang'ich sinf)* – bu bosqichda o'quvchilarda mehnatga ijobiy munosabat shakllantiriladi, ular turli kasblar bilan tanishtiriladi. Bu bosqichda o'quvchilarning mehnatsevarlik, intizomlilik, mas'uliyatlilik kabi sifatleri rivojlantiriladi.

2. *Diagnostic bosqich (5-7-sinflar)* – bu bosqichda o'quvchilarning individual xususiyatlari, qiziqishlari, qobiliyatlari o'rganiladi, ularning kasbiy yo'nalganligi aniqlanadi. Bu bosqichda o'quvchilarning kasbiy qiziqishlari va moyilliklari rivojlantiriladi.

3. *Kasbga yo'naltirish bosqichi (8-9-sinflar)* – bu bosqichda o'quvchilar kasblar haqida chuqurroq ma'lumot olishadi, ularning kasbiy rejalari shakllantiriladi. Bu bosqichda o'quvchilarning kasbiy o'zini anglash, kasbiy identifikatsiya va kasbiy motivatsiyasi rivojlantiriladi.

4. *Kasbiy tanlash bosqichi (10-11-sinflar)* – bu bosqichda o'quvchilar o'zlari tanlagan kasb yo'nalishida chuqurroq bilim va ko'nikmalar egallashadi, ularning kasbiy rejalari aniqlashtirilib, kengaytiriladi. Bu bosqichda o'quvchilarning kasbiy kompetensiyalari rivojlantiriladi, ular kelajakdagi kasbiy faoliyatga tayyorlanadi.

3. O'quvchilarni kasbiy tarbiyalashning asosiy yo'nalishlari.

3.1. *Mehnat tarbiyasi.* Mehnat tarbiyasi o'quvchilarda mehnatga ongli munosabatni, mehnatsevarlik, intizomlilik, mas'uliyatlilik kabi sifatleri shakllantirish va rivojlantirishga yo'naltirilgan pedagogik faoliyatdir. Mehnat tarbiyasi kasbiy tarbiyaning asosiy tarkibiy qismi hisoblanadi.

Mehnat tarbiyasi quyidagi yo'nalishlarda amalga oshiriladi:

1. *O'quv mehnati* – o'quvchilarni o'quv jarayonida mehnat qilishga o'rgatish, ularda o'quv mehnati ko'nikmalarini shakllantirish. Bu yo'nalish o'quvchilarning o'quv faoliyatini to'g'ri tashkil etish, ularda o'quv mehnati madaniyatini shakllantirish, o'quv mehnatining samaradorligini oshirishga yo'naltirilgan.

2. *Ijtimoiy foydali mehnat* – o'quvchilarni ijtimoiy foydali mehnat faoliyatiga jalb etish, ularda ijtimoiy mas'uliyat hissini shakllantirish. Bu yo'nalish o'quvchilarning maktab hududini obodonlashtirish, ko'kalamzorlashtirish, yoshi katta insonlarga yordam berish kabi faoliyatda ishtirok etishini nazarda tutadi.

3. *Kasbiy mehnat* – o'quvchilarni kasbiy mehnat faoliyatiga jalb etish, ularda kasbiy mehnat ko'nikmalarini shakllantirish. Bu yo'nalish o'quvchilarning o'quv-ishlab chiqarish ustaxonalarida, o'quv-tajriba uchastkalari va boshqa joylarda mehnat qilishini nazarda tutadi.

Mehnat tarbiyasini amalga oshirishda quyidagi metodlardan foydalaniladi:

- Mehnat topshiriqlarini bajarish;
- Mehnat faoliyatini tashkil etish;
- Mehnat natijalari tahlili;
- Mehnat yutuqlarini rag'batlantirish;
- Mehnat ko'nikmalarini mashq qildirish.

3.2. *Kasbiy o'zini anglash tarbiyasi*. Kasbiy o'zini anglash tarbiyasi o'quvchilarda o'zining kasbiy imkoniyatlari, qiziqishlari, qobiliyatlari haqida aniq tasavvurlarni shakllantirish va rivojlantirishga yo'naltirilgan pedagogik faoliyatdir.

Kasbiy o'zini anglash tarbiyasi quyidagi yo'nalishlarda amalga oshiriladi:

1. *O'zini bilish* – o'quvchilarni o'z shaxsiy xususiyatlari, qiziqishlari, qobiliyatlari, kuchli va zaif tomonlarini bilishga o'rgatish. Bu yo'nalish o'quvchilarning o'zini o'rganish, o'zini tahlil qilish ko'nikmalarini rivojlantirishga yo'naltirilgan.

2. *Kasbiy o'zini baholash* – o'quvchilarni o'z imkoniyatlarini ma'lum kasbning talablari bilan taqqoslashga o'rgatish. Bu yo'nalish o'quvchilarning o'z imkoniyatlarini obyektiv baholash, o'z kasbiy rejalarini real imkoniyatlarga mos ravishda rejalashtirish ko'nikmalarini rivojlantirishga yo'naltirilgan.

3. *Kasbiy o'zini rivojlantirish* – o'quvchilarni o'z kasbiy sifatlarini rivojlantirishga o'rgatish. Bu yo'nalish o'quvchilarning o'z ustida ishlash, o'z kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish ko'nikmalarini shakllantirishga yo'naltirilgan.

Kasbiy o'zini anglash tarbiyasini amalga oshirishda quyidagi metodlardan foydalaniladi:

- O'zini tahlil qilish;
- O'zini baholash;
- O'zini kuzatish;
- Refleksiya;
- Kasbiy o'zini anglash kundaligini yuritish.

3.3. *Kasbiy qadriyatlar tarbiyasi.* Kasbiy qadriyatlar tarbiyasi o'quvchilarda kasbiy faoliyat bilan bog'liq qadriyatlarni shakllantirish va rivojlantirishga yo'naltirilgan pedagogik faoliyatdir.

Kasbiy qadriyatlar tarbiyasi quyidagi yo'nalishlarda amalga oshiriladi:

1. *Kasbiy axloq tarbiyasi* – o'quvchilarda kasbiy axloq normalarini, kasbiy mas'uliyat hissini shakllantirish. Bu yo'nalish o'quvchilarning kasbiy faoliyatda axloqiy normalar va qadriyatlarga amal qilish ko'nikmalarini rivojlantirishga yo'naltirilgan.

2. *Kasbiy madaniyat tarbiyasi* – o'quvchilarda kasbiy madaniyat asoslarini, kasbiy muloqot madaniyatini shakllantirish. Bu yo'nalish o'quvchilarning kasbiy faoliyatda madaniy va etik normalarga amal qilish ko'nikmalarini rivojlantirishga yo'naltirilgan.

3. *Kasbiy ijodkorlik tarbiyasi* – o'quvchilarda kasbiy ijodkorlik, innovatsion faoliyatga tayyorlikni shakllantirish. Bu yo'nalish o'quvchilarning ijodiy fikrlash, innovatsion g'oyalarni ishlab chiqish va amalga oshirish ko'nikmalarini rivojlantirishga yo'naltirilgan.

Kasbiy qadriyatlar tarbiyasini amalga oshirishda quyidagi metodlardan foydalaniladi:

- Axloqiy suhbatlar;
- Axloqiy vaziyatlarni tahlil qilish;
- Kasbiy qadriyatlar haqida bahs-munozaralar;
- Kasbiy faoliyatda axloqiy normalarga amal qilish mashqlari;
- Kasbiy axloq namunalarini o'rganish.

3.4. *Kasbiy identifikatsiya tarbiyasi.* Kasbiy identifikatsiya tarbiyasi o'quvchilarda ma'lum kasbiy guruh bilan o'zini aynanlashtirish hissini shakllantirish va rivojlantirishga yo'naltirilgan pedagogik faoliyatdir.

Kasbiy identifikatsiya tarbiyasi quyidagi yo'nalishlarda amalga oshiriladi:

1. *Kasbiy ideallar tarbiyasi* – o'quvchilarda kasbiy ideallarni, kasbiy namunalarni shakllantirish. Bu yo'nalish o'quvchilarning kasbiy faoliyatda o'rnak olishga munosib shaxslar bilan tanishishi, ularning faoliyatini o'rganishini nazarda tutadi.

2. *Kasbiy o'zlikni anglash tarbiyasi* – o'quvchilarda ma'lum kasbiy guruhga mansublik hissini shakllantirish. Bu yo'nalish o'quvchilarning ma'lum kasbiy guruh bilan o'zini aynanlashtirish, shu guruhning qadriyatlari va normalariga mos ravishda o'z xulq-atvorini shakllantirish ko'nikmalarini rivojlantirishga yo'naltirilgan.

3. *Kasbiy rolli o'zini anglash tarbiyasi* – o'quvchilarda kasbiy rollarni o'zlashtirish ko'nikmalarini shakllantirish. Bu yo'nalish o'quvchilarning kasbiy faoliyatda o'z roliga mos ravishda xulq-atvor qilish, kasbiy vazifalarni samarali bajarish ko'nikmalarini rivojlantirishga yo'naltirilgan.

Kasbiy identifikatsiya tarbiyasini amalga oshirishda quyidagi metodlardan foydalaniladi:

- Kasbiy ideallar bilan tanishtirish;
- Kasbiy rollarni o'zlashtirish mashqlari;
- Kasbiy vaziyatlarni modellashtirish;
- Kasbiy faoliyat namunalarini kuzatish;
- Kasbiy rolli o'yinlar.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. – Toshkent, 2020.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 6-sentabrdagi PF-5812-son Farmoni bilan tasdiqlangan "O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "2022-2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi PF-60-son Farmoni. – Toshkent, 2022.
4. Abdullayeva Q. Kasb tanlashga yo'llash nazariyasi va amaliyoti. – Toshkent: "Fan va texnologiya", 2018.
5. Boymurodov N. Amaliy psixologiya. – Toshkent: "Yangi asr avlodi", 2008.
6. Ismoilova Z. va boshqalar. Kasb-hunarga yo'naltirish: metodik qo'llanma. – Toshkent: "Istiqlol", 2007.
7. To'xtayeva Z. Kasb tanlashga yo'llashning ilmiy-pedagogik asoslari. – Toshkent: "Ta'lim", 2019.
8. Sattorova M. Kasb tanlashga yo'llashda innovatsion texnologiyalar. – Toshkent: "Innovatsiya", 2020.
9. Холматова З.А. Профессиональная ориентация молодежи: инновационный подход. – Ташкент: "Наука", 2018.
10. Климов Е.А. Психология профессионального самоопределения. – М.: "Академия", 2010.
11. Пряхников Н.С. Профориентология. – М.: "Юрайт", 2017.